

**NEAUTORIZIRANI TRANSKRIPT
TREĆEG STRUČNOG SAVJETOVANJA O PREČIŠĆENIM TEKSTOVIMA U
PARLAMENTARNOJ SKUPŠTINI BiH U OKVIRU PROJEKTA SARADNJE
PARLAMENTARNE SKUPŠTINE BiH, MISIJE OSC-A U BiH I USAID-a
U ORGANIZACIJI USTAVNOPRAVNE KOMISIJE PREDSTAVNIČKOG DOMA
I USTAVNOPRAVNE KOMISIJE DOMA NARODA
PARLAMENTARNE SKUPŠTINE BiH
održanog 29.03.2010.godine**

**PREDSJEDAVAJUĆI
ŠEFIK DŽAFEROVIĆ**

Poštovane dame i gospodo, pozdravljam vas u ime Ustavnopravne komisije Predstavničkog doma Parlamentarne skupštine BiH.

Stručno savjetovanje o prečišćenim tekstovima u Parlamentarnoj skupštini BiH je treće savjetovanje koje organiziraju ustavnopravne komisije našeg parlamenta u okviru Projekta saradnje Parlamentarne skupštine BiH, Misije OSC-a u BiH i USAID-a. Komisije su organizirale Stručno savjetovanje pod nazivom Autentično tumačenje pravne norme i primjena u Parlamentarnoj skupštini BiH, održano 12. novembra prošle godine i Stručno savjetovanje o pravnom normiranju i iskustvima u Parlamentarnoj skupštini BiH, odnosno jedinstvenim pravilima, održanom u februaru mjesecu 2010. godine. Ovo je dakle treće savjetovanje koje organiziramo zajedno sa Misijom OSC-a u BiH i USAID-om i nadamo se da ćemo organizirati još sličnih savjetovanja u toku ove godine.

Utvrđivanje prečišćenih tekstova zakona predstavlja važan segment u okviru djelokruga rada ustavnopravnih komisija Parlamentarne skupštine BiH i zaokuplja pažnju mnogih pravnih stručnjaka jer obuhvata i teorijska pitanja u oblasti pravnog normiranja i normativno tehničkih pravila u vezi sa praktičnim značajem prečišćenih tekstova zakona i pojmu oficijelnog ili zvaničnog prečišćenog teksta nekog zakona.

Ciljevi današnjeg stručnog savjetovanja su da se razmotri prije svega značaj prečišćenih tekstova za izradu novih zakona, sagledavanje postojećih rješenja u BiH i drugim zemljama i iznalaženje najboljih rješenja za Parlamentarnu skupštinu BiH. Zbog toga smo pozive za sudjelovanje uputili predstavnicima zakonodavno pravnih komisija, odnosno povjerenstava je li, oba doma Parlamenta Federacije BiH i predstavnicima Zakonodavnog odbora Narodne skupštine RS i predstavnicima ustavne i Zakonodavnopravne komisije Vijeća naroda Skupštine RS, predstavnicima Ureda za zakonodavstvo, Vijeća ministara BiH, svim poslanicima i delegatima u Parlamentarnoj skupštini BiH, svim sekretarima komisija, predstavnicima zakonodavnopravnog sektora i Odjela za objavljivanje pravnih akata u Parlamentarnoj skupštini BiH.

Zahvaljujući saradnji sa Misijom OSC-a u BiH i USAID-om, u prilici smo da nam se obrati gospodin Božo Strle, šef Zakonodavnopravnog odjela Državnog zbora Republike Slovenije, zatim gospodin Zijad Hasić, sekretar Ustavnopravne komisije Doma naroda Parlamentarne skupštine BiH, pripremio prezentaciju o prečišćenom tekstu zakona i iskustvima u Parlamentarnoj skupštini BiH a učesnicima savjetovanja obratiće se i gospodin

Tihomir Lukes, sudija Suda BiH i predočiti stavove i jurisprudencije u vezi s prečišćenim tekstovima.

Program današnjeg Stručnog savjetovanja podijeljen je u tri dijela. Prvi dio obuhvata uvodna izlaganja o praktičnim iskustvima ustavnopravnih komisija sa prečišćenim tekstovima zakona u Parlamentarnoj skupštini BiH. Predviđeno je da gospodin Ivo Miro Jović i ja kao predsjedavajući ustavnopravnih komisija, govorimo o tim faktičkim iskustvima. Drugi dio izlaganja, što je zapravo suština današnjeg savjetovanja, su izlaganja stručnjaka, gospodina Bože Strle, šefa Zakonodavnopravnog odjela Državnog zbora Republike Slovenije, gospodina Zijada Hasića, sekretara Ustavnopravne komisije Doma naroda Parlamentarne skupštine BiH i gospodina Tihomira Lukesa, sudije Suda BiH. Treći dio zapravo predstavlja vrijeme predviđeno za diskusiju i predlaganje zaključaka sa ovog stručnog savjetovanja.

Program savjetovanja je predviđen kako slijedi. Dakle, nakon ovog pozdravnog govora, kratko obraćanje vezano za iskustva u Parlamentarnoj skupštini BiH i to sve skupa traje negdje do 10:40, nakon toga je predviđena pauza za kafu i izjava za medije. Od 11:00 do 12:30 su ove prezentacije gospodina Strle, Hasića i Lukesa. Od 12:30 do 13:15 su diskusija i zaključci, a nakon 13:15 ćemo zahvaljujući našim sponzorima otići u restoran Parlamentarne skupštine BiH na ručak. Dakle, ovo je plan ovog današnjeg izlaganja.

Ja koristim priliku da pozdravim sve prisutne, posebno se zahvaljujem našim gostima koji su ovde prisutni, njima se posebno zahvaljujem. Vidim ovdje zamjenika predsjedavajućeg Predstavničkog doma Parlamentarne skupštine gospodina Beriza Belkića, i njega također posebno pozdravljam i zahvaljujem se što je prisutan ovom savjetovanju. Zatim, zamjenika ministra pravde, gospodina Srđana Arnauta, i njega također pozdravljam, uvaženog kolegu, zastupnika u Predstavničkom domu Parlamentarne skupštine BiH Velimira Jukića. Ovdje je i sekretar Predstavničkog doma, sekretar Doma naroda, njih također pozdravljam, kolegice da li sam nekoga od kolega zaboravio, ne vidim moram staviti naočale, izvinjavam se. Više od kolega ne vidim nikoga, da koga nisam zaboravio. Pozdravljam predstavnike naravno OSC-a i USAID-a, međunarodne zajednice i sve vas prisutne ovde, neka se niko ne ljuti ako sam nekoga posebno propustio da pozdravim.

Prema ovom planu kojeg imamo, prije nego što gospodin Božo Strle uzme riječ i nešto nam kaže na ovu temu, potrebno je da ja kao predsjedavajući Ustavnopravne komisije kažem nekoliko rečenica vezano za ovu temu. Potrebno je da na tu temu govori i Ivo Miro Jović, koji je upravo došao ovdje i evo dakle spasio ovu situaciju. Prije nego što ja kažem nekoliko rečenica, ja bih ga zamolio da vam se obrati i da vas i on pozdravi u ime Ustavnopravne komisije Doma naroda Parlamentarne skupštine BiH.

Gospodine Joviću, izvolite.

IVO MIRO JOVIĆ

Hvala ljepo.

S duga puta se vratio, pa se ispričavam za kašnjenje. Hvala ljepo uvaženi kolega, pozdravljam sve kolege parlamentarce i sudionike današnjeg skupa, ove izuzetno važne teme i uvaženog predsjedatelja, gospodina Belkića i one iz međunarodne zajednice koji podpomažu naš rad, kako bi on bio kvalitetan i uspješan.

Danas smo s jednom važnom temom i ova javna rasprava, odnosno savjetovanje koje može biti u isto vrijeme i, s ovim prefiksom javnosti, nužno je potrebito u našem radu, kako bismo mogli odgovoriti zadaći koja je pred nama, poglavito sa aspekta BiH putu zemlje biti članicom EU(?). Često u našem radu pojavljuju se problemi upravo kod usvojenog zakona i njegove primjene, jer u svakom poslu postoje i oni elementi bilo ljudsko, bilo administrativne pogreške ili pak nedorečenosti u određenim ili nesuvislosti bolje bih rekao, zato je jako važno da ustavna povjerenstva nakon određenog vremena, kada su zakoni usvojeni i objavljeni u takvom tekstu dožive i ono što se zove prečišćeni tekst zakona.

Često smo u poziciji i da imamo zakone koji se dograđuju u hodu izmjene i dopune. I kada dođemo do određenog stupnja primjene tih zakona, nužno dolazimo u fazu objave zakona u prečišćenom tekstu. Mi u ustavnim povjerenstvima trebate prihvatiti činjenicu, evo jedna od osoba sam i ja, koja nije nužno povezana u izradi, primjeni ili tumačenju zakona, s obzirom na svoju kvalifikacijsku strukturu. Parlament ima nužnu potrebu imati sastav ljudi u ustavnom poverenstvu koji nisu pravne struke. Zato je uvijek dobro, a to su ovo je jedan od načina kada može progovoriti i struka.

Zato još jednom sviju pozdravljam, zahvaljujem na vašem odzivu i uvjeren sam da će ovo savjetovanje polučiti rezultate i pomoći u našem radu.

Hvala ljepo.

ŠEFIK DŽAFEROVIĆ

Hvala uvaženom kolegi Joviću.

Uvažene dame i gospodo, budući da je ovom pitanju posvećeno čitavo jedno savjetovanje, doduše jednodnevno, ako ništa onda iz same te činjenice se može izvesti zaključak da je ovo jedno vrlo ozbiljno pitanje i da mi u Parlamentarnoj skupštini BiH imamo problema kada je ta stvar po srijedi.

Propisi od strane Parlamenta BiH se često mijenjaju. Mislim da je najkarakterističniji primjer Izbornog zakona koji je do sada imao 15-16 izmjena i trenutno se aktuelno u parlamentarnoj proceduri nalazi još jedna izmjena koju čekamo pa da onda napravimo konačno prečišćen tekst Izbornog zakona. I kada bi čovjek pogledao odredbe Poslovnika i odredbe jedinstvenih pravila za izradu pravnih propisa koji uređuju pitanje prečišćenih tekstova, kada se ne bi susretao sa praksom i sa svim onim što mi imamo u Parlamentarnoj skupštini BiH, rekao bih da tu nema nekih osobitih problema. Promjeni izjenu u odnosu na onaj izvorni tekst, ukomponuj, napravi jedinstven prečišćen tekst, objavi ga i to je to. Međutim, postoje brojni problemi i ja ću samo o nekim od tih problema ovdje govoriti.

Dakle, Poslovnik Predstavničkog doma o ovoj problematici, a na odgovarajućem mjestu na isti način govori Poslovnik Doma naroda, kaže da Ustavnorpravna komisija utvrđuje zajedno sa odgovarajućom komisijom Doma naroda prečišćen tekst zakona i drugih propisa, kada i ako ih za to ovlaste oba doma.

Dakle, u svakom zakonu koji se tiče izmjena i dopuna nekog zakona, nužno je da oba doma Parlamentarne skupštine daju ovlaštenje ili ovlašćenje ustavnopravnim komisijama da mogu da nakon usvajanja izmjena i dopuna zakona sačine prečišćen tekst. Bez toga nema prečišćenog teksta, a slijedomtoga jedinstvena pravila u članu 54. jedinstvena pravila za

izradu pravnih propisa u institucijama BiH, dakle ne samo u Parlamentarnoj skupštini, kažu da kada institucija u kojoj se ova pravila primjenjuju, zatraži od svoje službe da pripremi prečišćeni tekst, tome će se pristupiti na način iz člana 53. sovih pravila, tako što će se formulacijom prečišćen tekst ispod propisa to označiti. Članovi prečišćenog teksta dobijaju novu numeraciju. Dopušteno je da se u prečišćenom tekstu, da su u prečišćenom tekstu sadržane ispravke. Prečišćen tekst propisa ne upućuje se u redovno zakonodavnu proceduru i dostavlja se na daljnji postupak u skladu sa Poslovníkom. Prečišćen tekst ima službeni karakter i objavljuje se u „Službenom glasniku“.

Poznati su sistemi u kojima postoji institut prečišćenog teksta i poznati su sistemi u kojima prečišćene tekstove utvrđuje Parlament, ali evo kao što vidite u bosanskohercegovačkom sistemu Parlament daje ovlašćenje za utvrđivanje prečišćenog teksta. Prečišćen tekst utvrđuju ustavnopravne komisije i nakon toga se on objavljuje u „Službenom glasniku BiH“.

Dakle, Poslovník i jedinstvena pravila, poslovnici i jedinstvena pravila na nivou institucija BiH za izradu pravnih propisa su odstupila od metoda da prečišćene tekstove utvrđuju parlamenti, jer se postavlja pitanje da li je zapravo prečišćen tekst zakon ili nije zakon, je li to zbir zakona ili je to stari zakon. Tu dakle postoji niz dilema koje se mogu postaviti ali ja neću sada o tome govoriti. O tome će govoriti ljudi koji su za to zaduženi. Uglavnom, BiH poznaje sistem da Parlament daje ovlašćenje ustavnopravnim komisijama a ustavnopravne komisije na osnovu tog ovlašćenja utvrđuju prečišćen tekst. I sad se postavilo praktično nekoliko vrlo važnih pitanja i jedno od bitnih pitanja je povodom utvrđivanja prečišćenog teksta Izbornog zakona BiH.

U BiH, kod izrade propisa mi smo do sada zbog uticaja stranaca je li, i njihovog nastojanja da pomognu BiH, prisutne su dvije pravne škole u izradi pravnih propisa. Ona kojoj BiH pripada, to je evrokontinentalni sistem, ali mi imamo dosta i anglosaksonskog sistema u tehnici izrade pravnih propisa u BiH. I, jedan od tipičnih primjera ili možemo da kažemo atipičnih primjera u odnosu na praksu koju mi imamo u Parlamentarnoj skupštini BiH u odnosu na sve druge propise .. Izborni zakon i njegova numeracija. Kod nas je običaj da se zakon numeriše članovima od 1 do ne znam ni ja koliko treba, a recimo Izborni zakon je numerisan atipično u odnosu na ova naša jedinstvena pravila, tako što su članovi numerisani kao član 1.1, 1.2, 1.3, 1.25, 2.1, 2.2, 2.3, 2.25. je li tako itd. koliko ima članova ovoga zakona. I sad se postavilo pitanje kod izrade prečišćenog teksta tog zakona, sve su izmjene rađene u skladu sa tom numeracijom, postavilo pitanje kako numerisati izmjene, prečišćen tekst Izbornog zakona? Da li članovima od 1 pa do 200 i ne znam ni ja koliko članova ili ostaviti ovu staru numeraciju, kako je postavljena u osnovnom tekstu zakona i u svim ovim izmjenama i dopunama.

Budući da mi smo se tim pitanjem bavili na Ustavnoj komisiji i odlučili smo se da pristupimo izradi prečišćenog teksta Izbornog zakona koja će biti urađena nakon ovih posljednjih, sad mi čekamo. Mi imamo prečišćeno neslužbeno, sve što treba da bude prečišćeno do sada i čekamo sada ove posljednje izmjene je li, koje trebaju biti završene u Parlamentarnoj skupštini BiH, da ostavimo izvornu numeraciju zakona i da ne mijenjamo numeraciju.

Ovo iz razloga što mi smatramo da je i pitanje numeracije zapravo pitanje sadržaja zakona i da pravo na to ima samo Parlament. Mi kao Ustavnopravna komisija nemamo pravo na to ili ako bismo željeli da to promijenimo, onda bismo morali pitati Parlament, ali onda to već ne bi bio prečišćen tekst koji bi utvrdile ustavnopravne komisije, već Parlament, odnosno Parlamentarna skupština BiH.

Ovo je samo jedno od pitanja sa kojima se mi susrećemo kod izrade teksta, prečišćenog teksta zakona, a budući da su mnogi propisi u Parlamentarnoj skupštini BiH do sada više puta mijenjani, ukazala se je potreba i mi na tome radimo, da se brojni propisi prečiste i da se utvrde prečišćeni tekstovi i evo zbog toga smo se odlučili da napravimo i jedno savjetovanje na tu temu.

Pitanje ispravke pogrešaka, pitanje do koje dubine se i u formalnom smislu smije ići, od strane samoinicijativno od strane ustavnopravnih komisija bez Parlamenta u popravke tih grešaka je takođe vrlo važno pitanje. Šta je zapravo pogreška, šta je ona koja je formalne prirode, šta je ona koja je stvarne suštinske prirode? Na koju vrstu popravaka ima pravo Ustavnopravna komisija mimo Parlamenta? I ako bismo željeli da definiramo postojeći, važeći stav u ovom Parlamentu, u ovoj Parlamentarnoj skupštini, dakle od strane obje komisije, on od prilike glasi – da ustavnopravne komisije mogu samo tehnički prečistiti tekst i ne smiju uči ni u jednu iole suštinsku izmjenu teksta jer to bi onda bilo zadiranje u ovlaštenja Parlamenta, a komisije nemaju pravo na to. Pravo na to ima jedino Parlament.

I zbog toga idemo ovom jednom metodom da gdje god postoji sumnja da će se napraviti kroz prečišćen tekst neka suštinska izmjena teksta, ustavnopravne komisije se uzdržavaju i to ne čine. I zbog toga nam je potrebno ovo savjetovanje da vidimo kakva su iskustva u drugim zemljama, da vidimo šta nauka kaže kada su te stvari u pitanju.

I evo, to je ono što sam ja mogao da vam kažem kao iskustva, Ustavnopravne komisije Predstavničkog doma Parlamentarne skupštine BiH, na samom početku.

Ne znam da li ćete vi kolega sa svoje strane, izvolite.

IVO MIRO JOVIĆ

S obzirom da imamo ovaj, već unaprijed određeno vrijeme, a ja sam se već deklarirao u ovoj oblasti i htio bih samo reći da možda ću dijelom ponoviti nužnost učiniti prečišćene tekstove i pri tome iskazati da doista ne radi se i nisu to zakoni, ali su prečišćeni tekstovi i imaju jako važnu ulogu, ja bih rekao dvojaku ulogu. To je prema adresatima, znači prema onima koji koriste zakon a s druge strane iskustva stječena na ovakav način, koriste u izradi i kod drugih zakona koji su u proceduri ili se pripremaju za proceduru.

Također treba reći da je ovo jedna prigoda kada možemo po radi naših gostiju, ljudi koji su eminentni u ovoj oblasti da nam prenesu ta iskustva iz nekih zemalja članica EU ali i onih koji su dobro ispred nas prema EU. Evo u tom jednostavno smislu imao sam potrebu samo još toliko pojasniti. Ne znam koliko nam još ima vremena za dalji slijed, ja ne bih imao ništa više.

ŠEFIK DŽAFEROVIĆ

Hvala vam kolega Joviću.

Mi sada, sada je predviđeno u 10:40 da imamo pauzu 20 minuta. Ja ako biste se vi složili, bih da mi nastavimo sa radom, ako ne bi imali ništa protiv, pa kada završimo ova uvodna izlaganja, da onda napravimo tu neku pauzu, damo izjave ako se neko bude interesirao od medijima. Ovo medijima nije nešto posebno interesantno, ovo je, a jako je važna stvar. Jako je važna stvar, ja sam se jadni puta sad da vam se malo, da vam kažem i nešto lično je li, jako nasekirao kod recimo jednog teksta i to upravo Zakon o Sudu BiH. Mi smo prečistili taj tekst na Ustavnompravnoj komisiji i jedna i druga komisija i na kraju se ispostavilo da su službe koje su pratile ustavnopravne komisije napravile grešku. Pazite, to je sad opet poseban problem. Utvrđujete prečišćen tekst, imate problem i onda napravite grešku. Napravite početničku grešku zbog službi, službe naprave grešku. I onda to otkrijete, otkrijete povodom nekog drugog slučaja kojeg sam ja morao da analiziram i vidim da je napravljena greška. Pogrešno pozivanje na član. Tipična dakle tehnička greška, pogrešno pozivanje na član kod, i sad pravite ispravku prečišćenog teksta. I onda sam kazao dakle ovaj, svima i u službi i van službe, nemojte se više igrati da bilo šta na Ustavnompravnu komisiju dođe a da stvar ne bude do kraja raščišćena, da ne bude nikakvih dilema. Izborni zakon čeka, osim što čeka ovu zadnju izmjenu, čeka i dvije stvari, čeka dvije dileme koje ćemo ipak morati, ja mislim prosljediti Parlamentu da Parlament da odgovor, iako je to tehničko pitanje. Bez Parlamenta ne smijemo je li. Uvijek se postavlja pitanje te granice, kad ćete ući u zonu zakonodavca, a zakonodavac može biti samo Parlament. Vi jeste servis zakonodavca, jeste jedan njegov dio, jeste njegova komisija, radite po njegovom ovlaštenju, ali uvijek se postavlja to pitanje. I zato je najveće umjeće dakle ovoga, naći odgovarajuću granicu. Ne možete s druge strane zakonodavca za svaku grešku tehničko pitanje opterećivati i zapravo i jeste pravo umjeće i prava stuština ovog pitanja, naći mjeru koje se pridržavati u svemu ovome.

Ali evo, ako se slažete da mi nastavimo sa radom, da ne pravimo pauzu. Ja bih zamolio gospodina Božu Strle, šefa Zakonodavnopravnog odjela Državnog zbora Republike Slovenije, da nam se obrati.

Gospodine Strle, izvolite.

BOŽO STRLE

Hvala. Ljep pozdrav svima i hvala na pozivu.

Meni je drago što imam mogućnost da vam predstavim iskustva koja imamo u Državnom zboru Republike Slovenije pri pripremi i upotrebi prečišćenih tekstova zakona. Ja se izvinjavam, nadam se da ćete me razumjeti, ja nisam rođen, ali zato sam malo zapisao i uglavnom ću se držati tih mojih zapisaka tako da bude što, moj jezik što pristojniji. Hvala na razumjevanju.

Prečišćeni tekstovi zakona uvedeni su u pravni red Republike Slovenije Poslovníkom Državnog zbora Republike Slovenije u 2002. godini. Smatralo se naime, da je uvođenje odredbe o pripremi službenih prečišćenih tekstova zakona u Poslovník, ne samo korisno nego i nužno potrebno zbog čestih noveliranja zakonodavstva, što je jedna od specifića, tzv. tranzicijskog pravnog reda, a pogotovo zbog vrlo opsežnog i naglog usklađivanja zakonodavstva Republike Slovenije s pravom EU.

Uvođenjem službenih prečišćenih tekstova zakona olakšala se upotreba odnosno izvršavanje zakona. Istovremeno se je time povećala pravna važnost zbog jasnosti, preglednosti, dostupnosti i upotrebi takvih tekstova. Odredbom 153.člana Poslovnika Državnog zbora, propisano je da Zakonodavna služba državnog zbora, tu moram pojasniti, mislim samo toliko napomena, u Zakonodavnoj službi radimo samo pravници, nema tu mislim predstavnika, tu smo samo stručnjaci s tog područja, tako da vidite u odnosu na vašu Ustavnu komisiju. Dakle, propisano je da poslje svake promjene ili dopune zakona naša služba pripremi službeni prečišćeni tekst zakona i tako pripremljen prečišćeni tekst mora potvrditi Državni zbor glasanjem, ali bez rasprave. Znači priprema stručna priprema u Zakonodavnoj službi, a potvrda na Državnom zboru i to bez rasprave.

Podvrđeni službeni prečišćen tekst objavljuje se u Službenom listu Republike Slovenije i u elektronskom obliku na ... stranicama Državnog zbora, znači na javno dostupnim stranicama, na internetu. Uvođenjem navedene odredbe o pripremi prečišćenih tekstova zakona, Zakonodavna služba našla se pred dosta velikim problemom nomotehničkog pristupa pripreme prečišćenih tekstova zakona. Naime, mi nismo imali nikakvih pravila ni stručnih osnova za pripremu prečišćenih tekstova. Imali smo samo neko znanje o pripremi prečišćenih tekstova iz bivše države i primjere prečišćenih tekstova sa strane nekih komercijalnih firmi koje su naravno naplaćivale za to. No, pristup Poslovnika da se pripremi službeni prečišćeni tekst zakona poslje svake izmjene ili dopune zakona, odstupao je od poznatih pristupa, tako da smo morali sami postaviti neka pravila o pripremi tih tekstova.

U to vrijeme, sastavili smo neku neformalnu skupinu pravnih stručnjaka iz Zakonodavne službe, iz pravosuđa, ministarstva i opet na neformalan način utvrdili osnovna nomotehnička pravila pripreme prečišćenih tekstova zakona koja uglavnom upotrebljavamo i sada, s tim da ih po potrebi dopunjujemo novim potrebama i saznanjima, posebno s vidika naravno veće jasnosti i upotrebljivosti.

Navedeno dosta neobično rješenje da se prečišćeni tekst zakona pripremi poslje svake izmjene zakona, pokazalo se kroz praksu a pogotovo poslje stupanja Slovenije u EU, kada je glavnina zakonodavstva Republike Slovenije već usklađena s pravom EU kao manje primjerno. Zato su se promjenama Poslovnika 2007.godine, pristupilo drugačijem uređenju prečišćenih tekstova koji se upotrebljava i sada. Poslovnik dakle određuje da Zakonodavna služba pripremi neslužbeni prečišćeni tekst zakona poslje svake izmjene ili dopune zakona i taj neslužbeni tekst objavi se isključivo u elektronskom obliku na spretnim stranicama Državnog zbora, dakle na internetu.

Drugi oblik prečišćenih tekstova je službeni prečišćeni tekst a taj se pravi na prijedlog matičnog radnog tijela Državnog zbora, Vlade ili Poslanske skupine to bi bio Zastupnički klub koliko razumijem, i Državni zbor na taj prijedlog može donjeti rješenje da Zakonodavna služba pripremi službeni prečišćeni tekst zakona i tako pripremljeni tekst Državni zbor potvrđuje bez rasprave, znači tako kao prije samo sad se službeni tekstovi pripremaju samo kad je puno izmjena, kada su opsežna noveliranja, znači kad je to stvarno potrebno a ne poslje svake izmjene. A neslužbeni poslje svake izmjene i dopune.

Time se normativno uređenje vraća nama uobičajeno uređenje, znači da se službeni prečišćeni tekstovi pripremaju sada samo kada se to ocijeni za potrebno, npr. zbog većeg broja ili obima noveliranja zakonskog teksta. Što se tiče neslužbenih prečišćenih tekstova, mi tumačimo odredbu Poslovnika tako da se prečišćeni tekst pripremi i objavi ne samo po svakoj izmjeni ili dopuni zakona, već i tada kada je zakon izmjenjen ili dopunjen drugim zakonom, to je naravno iznimka. Takođe po prijemu autentičnog tumačenja tog zakona i na temelju razveljavitvene ili interpretativne odluke Ustavnog suda.

To naravno znači da su neslužbeni prečišćeni tekstovi ažurniji i potpuniji i tako za upotrebu bolji od službenih tekstova u kojima je obuhvaćeno samo tanje na dan pripreme i potvrde takvog teksta. Čak imamo tu i problem, kad dođe do nekog akta recimo Ustavnog suda ili drugog zakona. Poslje toga kada Zakonodavno pravna služba pošalje službeni prečišćeni tekst u proceduru a dođe do te izmjene nakon toga, nemamo instrumenata poslovnčkih da i to ubacimo u taj službeni prečišćeni tekst. Sad radimo da bi to otklonili, taj nedostatak.

Stručna primjena prečišćenog teksta zakona zahtjeva poštovanje nekih nomotehničkih pravila koja nisu nigdje propisana kao recimo u BiH. Već smo ta pravila definirali sami, s tim da se s praktičnom primjenom malo dopunjuju. Ta pravila su za neslužbene i službene prečišćene tekstove ista s nekim minimalnim razlikama u uvodnom dijelu teksta. I taj uvodni dio za neslužbene tekstove glasi – Zakonodavno pravna služba na temelju prvog stavka 145. člana Poslovnika pripremila neslužbeni prečišćeni tekst zakona o, koji sadrži. A za službeni tekst – na temelju drugog stavka 153. člana Poslovnika Državnog zbora i rješenja Državnog zbora od dana toga i toga, Državni zbor je na sjednici dana, potvrdio službeni prečišćeni tekst zakona o, koji sadrži. Za tim tekstom onda dolazi kronološka navedba svega što je u tom prečišćenom tekstu upotrebljeno. Znači, osnovnog zakona naravno, onda svih izmjena i dopuna zakona, onda ispravka zakona koji se naravno objavljuju u Službenom listu, autentičnih tumačenja zakona, drugih zakona kojima se vrše izmjene i dopune osnovnog zakona ili novela tog osnovnog zakona i razveljavitvenih i interpretativnih odluka Ustavnog suda. To su znači svi elementi koji predstavljaju osnovu za pripremu određenog prečišćenog teksta zakona. Ti tekstovi se označavaju sa kraticom, skraćenicom UPB ili NPB s dodatkom tekućeg broja koji idu bez obzira na to da li se radi o UPB ili NPB. Osnovno pravilo pripreme prečišćenih zakona jeste da ovlaštenje za pripremu, odnosno potvrdu prečišćenih tekstova nikada ne uključuje ovlaštenje da bi se u prečišćenom tekstu bilo što izmjenilo ili drugačije odredilo ili čak samo oblikovalo, ako to nije prethodno odredio zakonodavac ili iznimo Ustavni sud naravno. Moguće je u vrlo ograničenom opsegu napraviti ispravke očitih administrativnih grešaka koje naravno ne smiju imati semantičke važnosti. Sastavni dijelovi zakona, to znači dijelovi, poglavlja, članovi, stavci i tačke, nikad se ne smiju prenumerirati. Naravno, ako to nije urađeno već u noveli zakona ali iza novele striktno tražimo da se ti strukturni dijelove ne prenumeriraju. Prenumeriranje navedenih strukturnih dijelova propisa naime, krši pravila nomotehnike a samostalno redaktorovo prenumeriranje u prečišćenom tekstu ne krši samo pravila nomotehnike, već znači preuzimanje ovlaštenja zakonodavca koji bi jedino iako u suprotnosti s pravilima nomotehnike, mogao izvršiti prenumeraciju sa novelom zakona.

Pravilo da se osnovni zakon ne smije prenumerirati vidimo na primjeru austrijskog hodezeja koji je za vrijeme svog skoro dvjestogodišnjeg važenja, iako je bio noveliran ostao kod nepromjenjene numeracije članova. Takvo pravilo znači da se u ničem ne promjeni

pravilnost ukazivanja drugih propisa, znači citiranja na zakon a ni ukazivanje i citiranje i unutrašnja skladnost samog zakona. Ako se sa novelom zakona briše član, u tom se primjeru črečišćenom tekstu briše naziv članka i tekst i sam tekst člana a zadrži se broj članka a ispod broja članka navede se u zagradi brisan. A isto tako navede se broj svih članova i ispod, ako se briše dio ili poglavlje, zadrži se isto broj i naziv a ispod toga navede se u zagradi brisan, a isto tako i kada se briše cijeli dio ili poglavlje, navede se isto broj svih članova, članaka i pod svakim se u zagradu stavi ta riječ brisan.

Kada novela zakona briše stavak, navede se naznaka brisan, samo ako je stavak bio označen brojem, tekućim brojem i tako da se iza broja stavka upiše taj u zagradi brisan. Isto važi za brisanje tačke. Ako se briše alineja, onda se briše tekst alineje bez napomene brisan, samo se briše tekst i ona nema više u tekstu. Ako Ustavni sud poništi ili razveljavi, ne znam kako se to tačno kaže, članak, onda se tekst i naslov članka brišu a pod brojem člana se navede napomena razveljavljen, to bi tio nevažeći, u zagradi. Ukoliko Ustavni sud poništi samo pojedini stavak ili tačku, upotrebljava se to isto pravilo a u primjeru da se ti dijelovi članaka brišu novelom, isto pravilo kao da se to briše s novelom, s tom razlikom da se napomena ne glasi brisan, nego nevažeći.

Ako Ustavni sud donese interpretativnu odluku, onda se tekst člana ili stavka zadrži, a podtekst se u obliku napomene navede taj interpretativni dio izreke Ustavnog suda sa oznakom broja odluke Ustavnog suda. Npr. nevažeći ukoliko se recimo odnosi na određenu situaciju ili u skladu sa zakonom ako se razumije tako i tako. Te interpretativne odluke su vrlo različite Ustavnog suda, ali navede se tekst te interpretacije, da bi se mogao taj tekst na koga se odnosi, pravilno interpretirati u skladu sa odlukom ustavnog suda.

Isti princip naravno se upotrebljava kod autentičnog tumačenja. Ako neki drugi zakon izmjeni ili dopuni zakon, taj osnovni zakon ili njegovu novelu, onda se to naravno uključi u prečišćeni tekst s napomenom pored broja člana koji se mijenja, uzet u obzir i kraticu, skraćenicu zakona kojim je uvedena ta izmjena.

Ako se drugim zakonom odredi prestanak važenja određenog članka, onda se briše naziv i tekst članaka a pod broj članaka upiše se napomena prestao važiti.

Prijelazne i završne odredbe navode se na kraju svakog prečišćenog teksta zakona po kronološkom redu. Svake te prelazne završne odredbe posebno se uvdu tekstom, zakon o tomu i tomu ili zakon o promjeni zakona, sadržava sljedeće prijelazne i završne odredbe. Slijedi tekst kao u noveli, pisan iz novele. Ako dođe do primjera da novela zakona zahvata u prelazne odredbe osnovnog, temeljnog zakona ili neke od sledećih novela, to se naravno uzme u obzir i u tekstu te odredbe uz adekvatnu napomenu, recimo – brisan, prestavo važiti ili u primjeru izmjene pored teksta odredbe napomena – uvažen, znači uzet u obzir i taj zakon kojim se ta promjena uvede. Jedino u primjeru da novele zakona više puta zahvate u prelazne odredbe temeljnog zakona ili neke od prethodnih novela ne pišu se napomene uz pojedine članke, već se sve novele koje zahvataju u određene prelazne odredbe nabroje u uvodnom tekstu pred tekstom prelaznih i završnih odredba. Recimo – zakon o tome i tome, promjenjen zakonom o tome i tome, promjenjen zakon o tome, tome, zadrži sljedeće prelazne i konačne odredbe. To bi bilo što se tiče tih prečišćenih tekstova zakona. A mi imamo Zakonom o dostupu informacija javnog značaja usvojenom 2006. godine propisano isto da moraju svi državni i opštinski organi i drugi organi i nosioci javnih ovlaštenja na svjetskom spletu, znači

na internetu objaviti prečišćene tekstove propisa koje je taj organ usvojio u okviru svojih nadležnosti. Radi se dakle o neslužbenim prečišćenim tekstovima podzakonskih propisa i drugih opštih akata tih organa. Što se tiče nomenklature tehnike trudimo se da bi se primjenila ista pravila i za te propise, ali je problem što malo nepoznavanja, malo što nemamo propisano kao imate recimo vi.

Još samo riječ o pravnom svojstvu službenih prečišćenih tekstova zakona. To pravno svojstvo je takvo da se upotrebljava i citira kao važeći zakonski tekst. U primjeru daljnjih izmjena zakona novelira se prečišćeni tekst sa svim što kasnije utječe, sa svim novelama i ustavnim odlukama što, znači što kasnije utječe na prečišćeni tekst zakona. Dakle i drugi zakoni koji izmjenjuju ili brišu odredbe tog zakona. Što se tiče neslužbenih, to je naravno samo tako je radno sredstvo priručno i za olakšavanje posla pravnika i drugim koji to upotrebljavaju.

Toliko sam ja imao pripremio, nadam se da ste me razumjeli, hvala.

ŠEFIK DŽAFEROVIĆ

Hvala Vam gospodine Strle na ovom izlaganju, meni je žao, ja dobar dio toga nisam mogao da pratim zbog toga što su mediji tražili već izjave, ipak oni traže izjave imaju svoj plan. Ali ako sam ja mogao dobro da zaključim bar iz onog dijela kojeg sam pratio u Republici Sloveniji postoji dakle taj Institut neslužbenog i službenog prečišćenog teksta zakona, neslužbeni se priprema od strane Vašeg sektora i objavljuje na web sajtu parlamenta. A službeni također se priprema od strane Vašeg sektora ali mora biti odobren od strane parlamenta bez rasprave. I to bi zapravo potvrđen, dakle odobren od strane parlamenta bez rasprave, i to bi zapravo bila suština onoga što bi mene posebno interesiralo. Vjerovatno ste i mnoge druge interesantne strane za naše službe ovdje u Parlamentu, ovo je za njih prije svega kazano. A ovo je stvar koja je vezana za nas, o tome mi treba da razmislimo, jer mi imamo sistem da parlament, kao što sam ja rekao, kada donosi izmjene i dopune i usvaja dakle zakon o izmjenama i dopunama odgovarajućeg zakona ili nekog drugog propisa, onda može da da ovlaštenje ustavnopravnim komisijama unaprijed da to one urade i kad one onda urade, onda to one potpisuju i daju na objavljivanje i to je taj službeni tekst. Kod vas je sistem, dakle, to je sad dilema za nas koji donosimo odluke, a ovo ostalo ja se nadam da je također bilo vrlo interesantno i poučno za naše službe i ovo će biti jedno od pitanja kojima ćemo se mi morati baviti kada budemo radili poslovnik, odnosno kod nas je u toku izmjena i dopuna, su u toku izmjene i dopune Poslovnika.

Hvala Vam još jedanputa.

Sada riječ ima doktor Zijad Hasić, on je sekretar Ustavnopravne komisije Doma naroda Parlamentarne skupštine BiH, pa ja Vas molim da uzmete riječ i krenete sa Vašom prezentacijom.

ZIJAD HASIĆ

Hvala lijepa.

Poštovane dame i gospodo, uvaženi prezentatori, prisutni, najiskrenije vas pozdravljam i želim da na neki način i sam dam jedan doprinos rasvjetljavanju ove usko stručne pravne teme, a za nas veoma bitne teme u zakonodavnom organu, dakle o prečišćenim tekstovima.

I odma u startu da kažem da osim zakona mogu biti i prečišćeni tekstovi i drugih akata koje sadrže norme, koji imaju znači relaciju između adresanta s jedne strane, a to je onoga stvaraoča pravne norme i s druge strane adresata. Dakle, tu mogu biti prečišćeni tekstovi poslovnika, odluka, pravilnika, što izvršna vlast zna vrlo mnogo da koristi. Normalno nama je najviše u fokusu prečišćeni tekst zakona zato što se s njim u zadnje vrijeme najviše i susrećemo i gdje imamo najviše glavobolje pri izradi pojedinih tekstova prečišćenih.

Možemo reći šta predstavlja faktički prečišćeni tekst zakona. Da je to jedan zbir normi koji se sastoji od osnovnog teksta zakona i dopuna zakona, a odakle su i eliminisane sve one izmjene zakona. Znači, osnovni tekst zakona i njegove izmjene i dopune čine osnovni tekst prečišćenoga teksta zakona. Imajući to u vidu onda možemo i reći da je prečišćeni tekst zakona samo jedan tehnički pomagač faktički onim adresatima, institucijama i pojedincima koji izvršavaju zakon, da se može bolje snaći u šumi raznih normi iz određene oblasti, zakonodavne oblasti. Znači, uzimajući u obzir evo taj podatak da je prečišćeni tekst samo tehničko pomagalo ili tehnički pomagač, onda nam ostaje da znamo da je osnovni tekst zakona i njegove izmjene i dopune da su onaj važeći dio normi koji se primjenjuje faktički u konkretnim predmetima. Kakva bi bila situacija kad bi mi dali neku veću snagu prečišćenom tekstu zakona? Onda bi smo sigurno napali jedno vrlo vrijedno načelo vladavine prava, pravne sigurnosti, jer bi se kod ljudi koji primjenjuju propis postavilo pitanje – šta je vrijednije ili je vrijedniji prečišćeni tekst zakona ili onaj osnovni sa izmjenama i dopunama. I zato imajmo u vidu, znači tu težinu, da prečišćeni tekst samo može služiti kao neki tehnički pomagač kao pomoć.

Ima dosta otvorenih pitanja kod nas bar u našem zakonodavnom organu kad je u pitanju prečišćeni tekst zakona. Vidjećete kad fokus stavimo na naše norme, ipak da su one nedovoljne, da su neprecizne, da nešto više nekih saznanja o prečišćenim tekstovima mi faktički crpimo iz te naše pravne stečevine još iz ranije države, a onda nešto i iz iskustava demokratskih zemalja, a normalno posebno zemalja kontinentalno-evropske Evrope, gdje u ovome segmentu znatno više mi gravitiramo nego anglosaksonskim zemljama. Što se tiče same forme prečišćenog teksta, znači u njega ulazi osnovni tekst zakona i ulazi, ulaze izmjene i dopune zakona koje su se dešavale od momenta donošenja osnovnog teksta, do momenta izrade prečišćenog teksta. Znači, sve te izmjene i dopune trebaju biti sadržane u onom osnovnom tekstu i na kraju dobivamo taj prečišćeni tekst zakona. Prečišćeni tekst zakona ne smije mijenjati donešene norme. Znači, u njemu ne smiju biti neka rješenja tjela koje je dobilo mandat da napravi prečišćeni tekst ni u kom obliku. To znači da čak ni greške očite ne bi trebale biti u prečišćenom tekstu. Naš, naša Jedinствена pravila dozvoljavaju da ispravke budu sadržane u prečišćenom tekstu, ali ispravka je po formulaciji Jedinствениh pravila samo ono što je različito u odnosu na tekst koji je zakonodavac donio, do i tekst koji je objavljen u službenom glasilu. Samo u tom segmentu je ispravka teksta nekoga zakona.

Mi smo stvarno pri donošenju nekih prečišćenih tekstova veliku muku mučili i sa lektorima i sami sa sobom gdje smo uočavali određene nesaglasnosti i nesrazmjernosti između osnovnog teksta i pojedinih izmjena i dopuna ili pojedinih izmjena i dopuna i nekih drugih izmjena i dopuna. I bili često u iskušenju da popravimo možda ovaj tekst. Ali po pravilima, što kaže gospodin Strle moraju postojati pravila za izradu prečišćenih tekstova, ne smijemo odstupiti ni u čemu od osnovnog izvornog teksta osnovnog zakona i njegovih

izmjena i dopuna. To između ostalog potvrđuju i određene presude ustavnih sudova, tako da mi imamo jednu presudu Ustavnog suda Hrvatske sad iz skorije prošlosti, a postojala je i jedna presuda Ustavnog suda iz bivše Jugoslavije, na žalost nisam uspio doći do te presude, uglavnom i jedni i drugi kažu da se ne mogu praviti izmjene i dopune prečišćenog teksta i da ne može se tražiti pitanje usaglašenosti prečišćenog teksta sa Ustavom. Znači da u mehanizmu ustavnosti i zakonitosti, odnosno ustavnosti ispituje se ustavnost određenog zakona sa Ustavom. Ne možemo praviti, znači težiti ustavnost prečišćenog teksta sa Ustavom baš zato što je njegova pravna priroda slabija u odnosu na pravnu prirodu zakona. Jer jasno je šta je zakon, imamo i teoretska razmatranja, imamo negdje u nekim zemljama ustavom se odredi tačno šta je zakon, ono što proizilazi da bi bio zakon, to je norma koju donosi zakonodavni organ koji zahtjeva određeno ponašanje ili uzdržavanje od nekog ponašanja, a kao garanciju te norme ima monopol fizičke sile. Imajući to u vidu, znači, prečišćeni tekst ne podliježe toj kategoriji pravnih akata. I normalno prečišćeni tekst propisa ne može stavlјati van snage pojedine izmjene i dopune, znači, nama u pravnom sistemu su mjerodavni osnovni tekst i izmjene i dopune i u realizaciji svih prava, obaveza, odgovornosti prema pojedincima ili pravnim licima, to su relevantni tekstovi normi. A prečišćeni tekst je znači samo jedno pomagalo u svemu tome.

Normalno da pri izradi prečišćenog teksta moramo voditi računa o obavezama subjekata koji učestvuju i to ćemo vidjeti da, da kod nas ni poslovnikom, ni Jedinostvenim pravilima nije definisano. Naime, u tom mehanizmu izrade prečišćenih tekstova na kraju je Ustavopravna komisija jedna i druga koja uz usaglašenost, normalno, utvrđuju tekst prečišćenog teksta. Ali nekad je to jednostavno uraditi, ali šta ćete uraditi evo u primjeru, recimo Izbornog zakona koji sad ima 15 ozvaničenih izmjena i dopuna i recimo nekih drugih zakona i s druge strane recimo Zakona o ravnopravnosti spolova koji je, koji ima samo osnovni tekst i ima jednu izmjenu i dopunu, koji je, koja je odmah nalagala izradu prečišćenog teksta i kojeg smo mi usvojili, utvrdili faktički prije par dana. Znači, to je taj raspon, gdje jedna izmjena i dopuna može da pokrene lanac izrade prečišćenog teksta, a može kađem držati se to na mnoštvu, na brojnosti nekih prečišćenih tekstova, pa tek onda pristupiti izmjenama njihovoga, njihovoj izmjeni.

Što se tiče iskustava demokratskih zemalja, na žalost iako smo to tražili to preko našega sektora za, Istraživačkoga sektora nismo dobili odgovore ni od Austrije, ni od Njemačke, ni Francuske i par njih kojima smo se obratili, ali možemo reći da svi oni izgrađuju mehanizam prečišćenog teksta, jer je to jedna nužnost, jedna korisnost, potreba, znači tim adresatima da imaju ažuriran tekst nekog zakona koji je koristan za primjenu. I naša zemlja, kađem, u ovoj sferi više naginje kontinentalno evropskom pravu koje se više drži procedure i snage samoga zakona. Dok recimo kod anglosaksonskog prava daje se više mogućnosti sudstvu da svojim predsjedentima utvrdi put određenog tumačenja i određene primjene. Znači, možemo pretpostaviti da i evropske zemlje izrađuju prečišćene tekstove sa tačno utvrđenom procedurom.

Dobili smo određene iskustva iz Republike Hrvatske i možemo reći da je kod njih Odbor za zakonodavstvo Hrvatskog sabora nadležno tijelo koje utvrđuje prečišćene tekstove. Da nema, bar nismo mi dobili podatak da li se Hrvatska priklanja obaveznom naručivanju izrade prečišćenih tekstova ili se to po nekom mehanizmu automatizma nakon treće i daljnje i daljnjih izmjena i dopuna primjenjuje prečišćeni tekst. Uglavnom pravna priroda prečišćenog

teksta je ovakva kakvu i ja sam zamislio i smatram da bi bila, znači to nije zakon, to je, to je tekst normi koji čini zbir faktički osnovnog teksta i njegovih izmjena i dopuna.

_____(?)
/nije uključen mikrofon/

ZIJAD HASIĆ

Jese, jeste, jeste, znači participiraju saborski zastupnici i da, da, da. A mi smo u nekom programu za ovu godinu predvidjeli čak obilazak toga odbora, pa ćemo znati onda i bolje, ako dođe do te realizacije.

Ovdje sam pronašao jednu, jedan prečišćeni tekst koji se sastoji od Osnovnog teksta Poslovnika Vlade Republike Hrvatske, zatim od prečišćenih tekstova koji su u više, više puta pravljani i samo vam pokazujem da je Ustavni sud Republike Hrvatske ovo pokazao kao lošu praksu. Znači, da ne treba praviti prečišćene tekstove na prečišćene tekstove. Nego prečišćene tekstove samo na osnovu osnovnog teksta i izmjena i dopuna, al eto i kod njih se to potkralo i ne znam da li su uveli ovaj, obaveznost da u izradi prečišćenih tekstova, znači, imaju u obzir samo osnovni tekst i izmjene i dopune toga propisa. I što se tiče broja urađenih prečišćenih tekstova ovo je podatak za 2009. godinu, gdje na svim nivoima kako u zakonodavnoj i izvršnoj vlasti organa koji u Narodnim novinama objavljuju prečišćene tekstove da je bilo 163 prečišćena teksta. Mislim da je broj zakona znatno manji, vjerovatno pet, šest kao što otprilike bi praksa i našeg zakonodavnog organa to pokazala.

S druge strane iskustva Republike Srbije dobili smo neke podatke ali iz njih nije vidljivo isto neko posebno normiranje prečišćenih tekstova. Čak šta više norme koje se tiču prečišćenih tekstova, kod njih se više odnose na prečišćene tekstove nekih zapisnika ili nekih procesnih stvari koje se odvijaju, pa ima nekih nedoumica i onda oni čine te prečišćene tekstove. Mada sam ubjeđen da oni čine prečišćene tekstove i isto po onoj inerciji kako je bilo u Jugoslaviji gdje je bio taj razrađeni mehanizam prečišćenih tekstova.

Što se tiče Republike Crne Gore oni opet imaju neko svoju specifičnost, kod njih se rade prečišćeni tekstovi i kad se radi prečišćeni tekst onda se mora ovlastiti tačno određen organ. Znači nema već ranije određenog organa koji će raditi sve prečišćene tekstove. Nego tačno određeni organ i za određeni akt da ga učini u određenom roku. I to je regulisano Poslovníkom Skupštine Crne Gore, a recimo za Poslovník njihov je nadležan Odbor za ustavna pitanja, što je trebala Ustavnopravna Doma naroda da obiđe još prošlog mjeseca, pa ne znam da li će biti prilike da od njih ta iskustva neposredno dobijemo.

_____(?)
/nije uključen mikrofon/

ZIJAD HASIĆ

Imamo iskustva i Republike Makedonije, oni, kod njih je Zakonodavnopravna komisija nadležna, isto snaga prečišćenog teksta je otprilike ovakva, znači on nije propis nego je jednostavno samo pomagač za primjenu normi. Kod njih je stvarno bolje uređeno pitanje nego kod nas kad je u pitanju taj mehanizam pravljenja prečišćenih tekstova. Oni su

stavili odredbu – da je predlagač zakona, da predlagač zakona priprema tekst i podnosi ga na potvrđivanje Zakonodavnompravnoj komisiji. Mi te odredbe nemamo i vjerujte ovaj, bilo je nekad i diskusija hoće li neko učestvovati sa strane ili ne da bi nam pomogao. Iako po prirodi posla proizilazi da bi predlagači trebali nam pomoći, pogotovo kad je Vijeće ministar u pitanju kao predlagač, negdje smo imali veoma dobru saradnju, a negdje su se pitali - šta oni traže u tome kad nema nigdje definisana njihova uloga?

I inače evo kad je u pitanju naš pravni okvir i naš pristup prečišćenim tekstovima, kao što je gospodin Džaferović istakao, imamo odredbe iskazane u Jedinstvenim pravilima i imamo u poslovnicima oba doma Parlamentarne skupštine BiH. Ono što bi trebalo stvarno provjeriti i vezano za naše norme je pitanje nove numeracije. Naime, vidim da iskustva naših susjeda idu zatim da zadrže raniju numeraciju zakona. I to je daleko lakše za snalaženje pri pomaganju sa prečišćenim tekstom. Naša Jedinstvena pravila kažu – nova numeracija. To znači da neki član koji je nama interesantan u osnovnom tekstu zakona može biti pomjeren za nekoliko mjesta zbog izmjena i dopuna i onda nemamo adekvatno snalaženje u samom prečišćenom tekstu. Pa bi možda u samom gore zaglavlju trebalo napraviti neku vezu sa onim osnovnim tekstom i brojem člana i novim koji se predstavlja u prečišćenom tekstu. Mislim da i iskustva koja je kolega iz Slovenije istakao mogu nam koristiti pa ćemo dobro izučiti kako su oni pristupili ovome pitanju. Ali nesumnjivo da nova numeracija ipak odvlači onoga adresata, onoga koji primjenjuje propis, odvlači ga od osnovnog teksta, pa mu je onda teže za snalaženje.

I pitanje dopuštenosti da budu ispravke u prečišćenom tekstu, to sam rekao ovaj, ipak treba zadržati sva rješenja iz osnovnog teksta i njegovih izmjena i dopuna. Jedino ako su bile ispravke objavljene u službenom glasilu onda ih normalno maksimalno uvažiti. Ali na svoju ruku ići u određena retuširanja propisa ne bi bila dobra praksa.

Novo pitanje koje se postavlja, kaže – ima službeni karakter. Mislim da ovo često dovodi u zabludu primjenjivače prečišćenih tekstova, odnosno one kojima služi. Jer oni kroz službeni karakter smatraju da, da se mogu pozivati na te propise, mogu ih koristiti kao bez greške, znači upotrebljive. Ipak bi znači trebalo izmjeniti taj službeni karakter i reći da je to pomagač, zašto ne reći da je prečišćeni tekst pomagač onome ko primjenjuje zakon, a službeni karakter kaže – može asocirati na oficijelnost primjene toga akta.

Nesumnjivo znači prečišćeni tekst nije novi propis, ne stavljaju se van snage njime nikakve izmjene i dopune i smatram da nije loše zadržati da ustavnopravne komisije utvrde, ako uzmemo da je to stvarno pomagalo neko il pomagač, da ustavnopravne utvrđuju tekst. Evo možemo vidjeti sa kolegom iz Slovenije u čemu je veća pravna upotrebljivost oficijelnih i neoficijelnih prečišćenih tekstova? Kad oni i jedni i drugi imaju svoju osnovnu svrhu, da budu pomagač. Mogu li se oficijelni tekstovi smatrati zakonom? Ne mogu, jer onda postavlja se pitanje – šta je sa izvornim, onim osnovnim tekstom i izmjenama i dopunama? Znači, mi možemo povjeriti to jednom tijelu u Parlamentu radi tehnike da se rade prečišćeni tekstovi. A ako bi smo to dali Parlamentarnoj skupštini, domovima, šta dobivamo na pravnoj snazi prečišćenih tekstova. Evo tu malo razmislimo o tome pa. Mislim da su naše norme stvarno u tome nedovoljno precizne, evo pogledajte i odredbe Poslovnika on samo kaže - da utvrđuje zajedno sa odgovarajućom komisijom Predstavničkog doma prečišćeni tekst zakona i drugog propisa, kad i ako ih ovlaste oba doma. Ali nema nigdje da se kaže koja je to snaga toga prečišćenog teksta.

Što se tiče rezultata koliko ih je bilo u BiH i prije možemo reći da je zadržana neka ranije dinamika i ovoga našega pregleda za prošlu godinu i recimo za ovu godinu. Ali u periodu od rata pa sve do 2009. godine imamo veoma mali broj propisa, od toga zakona nisam pronašao nešto posebno. Evo recimo '82. godine je Zakonodavna komisija Saveznog vijeća utvrdila četiri prečišćena teksta zakona. Iste te godine u Hrvatskoj, tada socijalističkoj republici, Zakonodavna komisija Sabora je utvrdila šest prečišćenih tekstova i znači to je neka dinamika koja i nas očekuje. Mi u 2010. imamo već dva utvrđena i imamo još pet, šest u projekciji, al koliko će ih stvarno biti do oktobra to je pitanje. I možemo reći da i u zakonodavnim tijelima Parlamenta i Narodne skupštine RS, kao i u Brčko Distriktu isto zakonodavna tijela, znači, pristupaju izradama prečišćenih tekstova.

Ovo bi bili neki prijedlozi za poboljšanje, znači akcentirati pripremu prijedloga prečišćenog teksta. Znači, ako je to predlagač Vijeća ministara ako je predlagač delegat ili, ili ovaj poslanik, da vidimo u takvoj situaciji ko bi bio taj ko priprema prijedlog. I jer u Poslovníku je rečeno ko utvrđuje, a ovaj, a normalno ne bježati ni od obaveze ako je to ustavnopravna, a onda se mora i kadrovski i na svaki drugi način ojačati da bi ona mogla udovoljiti i ovome poslu.

Dalje, vidjeti kod automatizma izrade prečišćenog teksta, treba li uvijek najavljivati potrebu izrade prečišćenog teksta. Nisu loša rješenja ni svaki put kad se donese neki propis da se ide na prečišćeni tekst. To bi bilo i najbolje pogođen, pogođena svrha prečišćenog teksta. Jer bi tad bilo faktički osavremenjen taj tekst koji bi mogao dati poruku adresatu.

Dalje, preispitati službeni karakter, to sam rekao. Numeraciju teksta isto prilagoditi tome da se lakše snalazimo u prečišćenim tekstovima i normalno imajmo osnovnu svrhu prečišćenog teksta i tu da je on indikator kad treba pristupiti novim izmjenama i dopunama. Jer svaki prečišćeni tekst će pokazati u kojem segmentu je izmjenjen, dopunjen i da li treba ići sa novim propisom ili ne.

Eto hvala vam na strpljivosti.

ŠEFIK DŽAFEROVIĆ

Hvala i Vama gospodine sekretaru Ustavnopravne komisije Doma naroda na ovom izlaganju i prezentaciji koja je bila jako poučna, jel.

Ovaj, ja bih možda imao potrebu samo da u kratkom osvrtu podvučem neke stvari, recimo da mi i ne trebamo sebi dozvoliti nikakvu praksu da utvrđujemo prečišćen tekst prečišćenih tekstova. Recimo, to bi mogla da bude jedna stvar u koju mi ne treba da idemo, ovaj, u pravilima za izradu naših propisa, kad dođemo u tu poziciju onda se mora donijeti novi zakon. I kada govorimo o službenom i neslužbenom prečišćenom tekstu, ja niti bilo ko ni jednog trenutka ne može i ne smije pomisliti da službeni prečišćeni tekst je zakon, dakle on nikada ne može biti zakon, bio on služben, bio neslužben. Neslužben i služben razlika je u tome što evo i kolega Božo je, dok ste Vi govorili, to prokomentirao ovdje i u pozivanju samo, ovaj, ako imate utvrđen službeni prečišćen tekst ili službeno utvrđen prečišćen tekst, onda se pozivate kod primjene propisa na osnovu člana 5.15. Izbornog zakona BiH u zagradi (prečišćeni tekst „Službeni glasnik BiH“ broj taj i taj) i nastavljate dalje. Al ako nemate toga, ako je neslužben onda na osnovu člana, ne znam ni ja kojeg sam redao, 5.15. Izbornog zakona BiH u zagradi („Službeni glasnik BiH“ pa onda 15 puta, pa zatvorena zagrada), bilo

je tako i tako i to je jedina stvar i jedina razlika između službenog i neslužbenog teksta, prečišćenog teksta. Dakle, ovaj nije jednostavno moguće nikada se dovesti u poziciju pa službeni tekst smatrati nekom vrstom zakona. Dakle, nikada on nije zakon, on dakle je tekst o zakonu.

Ali Vama hvala, mi ćemo se posebno ovdje morati osvrnuti na još jedno pitanje, a to je pitanje učešća raznih tijela u izradi prečišćenih tekstova. Mi to pitanje nemamo riješeno ovdje u Parlamentu BiH, je li to, koja je uloga Vlade ako je ona predlagač ili ako nije predlagač, koja je uloga Zakonodavno-pravnog sektora kojeg mi pokušavamo da gradimo u Parlamentarnoj skupštini BiH, koja je uloga ustavnopravnih komisija i koja je uloga, o ulozi Parlamenta o tome ćemo ovaj, posebno. Mislim da bi i to trebala da bude jedna stvar oko koje bi trebali da govorimo i Vi ste nešto na tu temu već kazali. U svakom slučaju hvala Vam na ovom izlaganju.

Ja sada dajem riječ gospodinu Tihi Lukesu, sudiji Suda BiH.

TIHOMIR LUKES

Hvala Vam.

Želim prije svega da pozdravim sve prisutne i na ukazanom povjerenju, jer imao sam vrlo malo vremena da se pripremim objektivno za ovo izlaganje. Međutim, sa zadovoljstvom ću vam prenijeti ono što sam uspio da prikupim u relativno kratkom roku za ovaj skup ovdje.

Problematika koju vi ovdje naznačavate, mi svakodnevno se suočavamo sa rješavanjem tih problema. Ono do čega sam ja došao, do saznanja, pravo da vam kažem nisam ranije ni obraćao pažnju na to, a to je obaveza ustavnopravne komisije da će u roku od 60 dana uraditi prečišćeni tekst nakon donošenja zakona. Međutim, mali broj zakona je urađen u tom roku, sa zadovoljstvom mogu primjetiti, odnosno tako mi je i preneseno da je Zakon o Sudu BiH i Zakon o Tužilaštvu BiH objavljen je prečišćen tekst zakona krajem prošle godine. Šta ovo znači? Znači da se čeka veliki broj izmjena da se uradi prečišćeni tekst zakona. Mi smo u Sudu BiH Zakon o krivičnom postupku BiH uradili interni prečišćeni tekst. Taj tekst je toliko urađen, na takav način, mislimo da je dobro urađen, da je čak Američka ambasada za sudije amerikance i ove ostale na, stampala to na engleskom jeziku za, kako bi bio prihvatljiv i primjenjiv za njih u našoj svakodnevnoj praksi. Ovo je jedan od direktnih posljedica i problema dakle, s kojim se suočavamo s onim što očekujemo da bi jel, trebalo odavde da dođe.

Zbog čega je ovaj problem kod nas u praksi znatno izražen? Pazite, Krivični zakon na državnom nivou je donesen unazad 7 godina, nije rađen prečišćeni tekst, a bilo je sigurno sedam do osam izmjena. Sada je usvojen Krivični zakon BiH i treba od maja mjeseca da stupi na snagu. Vakum je pet mjeseci od donošenja do stupanja na snagu. Da li je bilo dovoljno vremena da se pokuša nešto uraditi vezano za prečišćeni teks, s obzirom da reference sa izmjenama i bez izmjena su nama jako bitne u svakodnevnom radu.

Danas smo isto čuli da ustavnopravna komisija ustanovi tekst prečišćeni u oba doma, odna se šalje u službeni glasnik. Al vidite sve dalje izmjene idu na posljednje objavljene izmjene. Tako da nemamo onaj integralni tekst i s obzirom kada sam dobio temu koja je bila predmet ovdje, raspitao sam se i došao do saznanja, kada su Španci bili u posjeti u našem sudu i kada im je predložen mehanizam rada na koji način se vrši pripreme, primjena zakona i

td. Tada je preneseno da se u Španiji nakon svake izmjene ide integralni tekst zakona sa izmjenama. I to je konsolidovan zakon za sljedeće izmjene. U svakom trenutku imate važeću normu prečišćenog teksta koja se koristi kao referenca. To je nešto ovaj, naspram tome oni se dive nama kako se mi uspijemo snalaziti u ovome svemu što mi imamo. Možete si misliti koja je to lakoća, odnosno u svakodnevnom radu, tako da znate u svakom trenutku i u vremenskom periodu koji zakoni, ne samo zakon nego i član se mogao primjenjiv, a to je posebno ovaj, kod nas u radu Suda BiH. Pazite Sud je 2003. godine, imamo krivičnih djela, produžena djela koja su nastala i prije i td. kad se koje smatra, da li je ovaj, Sud nadležan BiH za određene predmete. Stoga se ukazuje potreba s obzirom da mi radimo ovdje, da se rade ovdje prečišćeni tekstovi, da se tekstovi rade, prečišćeni tekstovi rade u kraćem roku i time se otklanjaju dileme validnosti zakona u određenom periodu.

Stoga treba pratiti dinamiku i obim izmjena zakona i ako izmjena, ovo je sad malo diskutabilno, ako je recimo izmjena 30 članova, trebalo bi možda ažurnije Ministarstvo pravde da podnosi zahtjev za prečišćene tekstove ako je ovo ovako mehanizam koji bi trebalo da radi. Odnosno, da traži da se ažurnije obavi ovi poslovi, odnosno obaveze vezano za prečišćene tekstove zakona.

Bitno je ovdje naglasiti da se gubi kontinuitet Zakona o krivičnom postupku BiH, odnosno Krivičnog zakona BiH, jer se određeni članovi mjenjaju u više navrata a prečišćeni tekstovi nisu urađeni. Stoga je naš prijedlog da se preuzmu odgovarajuće obaveze sukladno stručnim, tehničkim i materijalnim mogućnostima na rješavanju ovog pitanja.

Eto to bi bilo ukratko moje iz prakse, što se kaže.

ŠEFIĆ DŽAFEROVIĆ

Hvala Vam lijepo, vrlo, vrlo korisno, na dva vrlo važna zakona, zapravo na Krivičnom zakonu i Zakonu o krivičnom postupku, mislim da mi to nismo imali prije rata, ove prečišćene tekstove ovih zakona, nismo doduše nisu se često ni mjenjali ZKP se promjenio par puta, jel, a Krivični zakon ovaj savezni slabo, ovaj republički nekoliko puta jel, ali nisu utvrđivani prečišćeni tekstovi.

Ali ovaj, bitno pitanje, pogotovo za nas, jer mislim BiH ima jednu dinamiku usljed razvoja još uvijek prisutnog procesa izgradnje institucija njihovog pozicioniranja i taj će se proces nastaviti jel. Pred nama će biti, će se postaviti potreba češćeg mjenjanja zakona. I na Krivičnom zakonu recimo kad poredite stanje od prije rata i ovo stanje koje mi imamo od 2003. godine vi ćete vidjeti da ovaj, da je recimo ZKP već imao nekoliko ozbiljnih reformi u zadnjih sedam godina. Krivični zakon je imao također nekoliko vrlo ozbiljnih reformi. I čekaće nas pogotovo sada u postupku priključenja EU ovaj, brojne reforme. Zato je važno dat odgovor na ova pitanja koja ste vi postavili. Tako da vidjećemo danas u okviru zaključaka da se i Sud BiH, ovdje je pomenuta Vlada kao subjekt, jer ovdje će biti jedan krug onih koji će donositi odluku i biće jedan krug onih koji će pripremiti tu odluku. Mislim da Sud BiH, Vlada BiH, službe Parlamenta ovdje, dakle oni moraju biti u tom krugu koji će pripremati odluku zavisno od prirode propisa, odnosno zakona čiji se prečišćen tekst utvrđuje.

U svakom slučaju hvala Vam gospodine Lukes.

A sada dem i gospodo možemo otići na jednu kafu, jedno 20 minuta, a onda se vratiti ovdje da jedan sat vremena, da popričamo, ali molim vas lijepo da svi kažete šta imate,

slobodno se otvorite ovdje da dogovorimo ovdje, evo ja namjerno govorim malo više nego što treba, ovaj da vidimo da što bolje zaključke danas napravimo. Jer od toga će ipak zavisiti koliko će ovo naše savjetovanje biti korisno.

Dakle, vidimo se u 12:00 sati idemo popiti kafu. Gdje je kafa samo mi kažite sekretaru? Dole sprat niže je li? Kafa sprat niže, OSCE i USAID časte.

/PAUZA/

ŠEFIK DŽAFEROVIĆ

Ja bih da mi nastavimo sa radom, nema nam ovdje još gospodina Hasića ne znam gdje je on. Ja sada otvaram raspravu i pozivam vas da postavljate pitanja, dajete komentare da predlažete i sve to skupa recimo može trajati nekih 40 minuta, ako bude bilo zainteresiranih možemo to i produžiti, a nakon toga bi naši uvodničari kazali koju riječ, jer vjerovatno će biti pitanja i njima, a poslije toga bismo gospodin Ivo Miro Jović i ja ovo sve skupa zaključili, pa izvolite. Slobodno, dakle vi koji se bavite ovim neposredno.

Kristijan Haupt, šef USAID-ovog programa za saradnju sa Parlamentom. Izvolite.

KRISTIЈAN HAUPT

Ja bih imao jedno pitanje, odnosno opservaciju pa pitanje kolege iz Slovenije.

Ja kao krajnji korisnik i ne pravnik, ja često idem na internet i u Google ukucam naslov nekog zakona koji mi treba, tražim prečišćeni tekst i onda kao rezultat vrlo često dobijem stranicu raznih institucija u BiH koje stavljaju na svoje web stranice prečišćene tekstove. I tu piše uvijek da su to naravno neslužbene verzije, ali vidljivo je da tu ima puno tih tekstova koji su vrlo šareni, to se već vidi na prvi pogled, različiti dizajn, različito ima koji put fus nota nema itd. I sad se meni kao ne pravniku čini da ovaj slovenski model gdje postoji jedno tijelo u Parlamentu koje namjensko vrši tu uslugu izrade prečišćenih tekstova, da je to jedna elegantna solucija, meni se čini da je to možda najefikasnija. I to mene zanima kakva je bila praksa prije u Sloveniji, kako mu je palo na pamet prečišćeni tekstovi ili je tu bio neki sistem. Meni se čini taj model vrlo interesantan. Ja pretpostavljam da je možda on najefikasniji, jer umjesto da se to decentralizira i svaki radi kako mu je potreba, imamo jednu ekipu koja to radi sistematski i pretpostavljam da bi to bilo možda i kvalitetnije, jer bismo imali jednu ekipu koja je stručna, koja ima pravila po kojima to izradi i svi bi prečišćeni tekstovi bili napravljeni u istom formatu, po istim pravnim standardima i korisnik bi imao neku sigurnost da je tekst koji se skida recimo sa internet stranice Skupštine, da je urađen u skladu sa nekim principima.

Znači tu me zanima kakva je tu praksa u Sloveniji, je li još neko drugi vrši izradu prečišćenih tekstova ili je to isključivo u vašem sektoru i kakva je bila praksa, je li se to, pošto je tu bilo nekih promjena, je li vi vidite jednu razliku u kvalitetu?

ŠEFIK DŽAFEROVIĆ

Hvala gospodine Haupt.

Gospodin Strle, Vi možete odmah ako želite da date odgovor. Izvolite.

BOŽO STRLE

Hvala,

Kao što sam rekao, mi prije 2002. godine nismo imali toga. Bile su neke komercijalne firme koje su na internetu to objavljivale. Najveća je bila JUS INFO, ona je bila i najbolja. I te firme još i sada postoje, samo se sve manje upotrebljavaju pošto je naša stranica, što se tiče zakona, to je besplatna, ažurna, mi to napravimo odmah poslije toga kad neki zakon ili novela počne važiti, odna nakon toga ga objavimo i na našim internet stranicama i kao što sam rekao, ažuriramo kad nešto dođe novela ili čak odluka Ustavnog suda. Sve što utječe na taj tekst odmah mi to u par dana naravno, ne možemo isti trenutak da to izmijenimo, tako da se ta naša, tj. stranica domaća od državnog zbora sve više upotrebljava, sve je manje te komercijalne.

Sada je baš ut oku priprema da bi to, ne samo zakone već i sve podzakonske propise i te stručne propise koje se na državnom nivou u okviru Vlade, ministarstva i svih drugih koji imaju neka pravna ovlaštenja, tu ima puno nekih direktorata, agencija i to, sve to da bi se na jednom jedinom portalu državnom objavljivali i zakoni i propisi i prečišćeni tekstovi svih tih akata, tako da bi to stvarno, mislim mi imamo pozitivna iskustva, pozitivne informacije od upotrebnika tih portala već i sada. Kažem malo je problem što i naši, oni koji pripremaju te podzakonske propise, ne znaju tih pravila i mi smo nekad u nedoumici, još i sada kako neke probleme riješiti. Tako da nastojimo sa Vladinom službom za zakonodavstvo nekako ujediniti ta pravila i zapisati. Neka pravila mi imamo zapisana, imamo neke nomenklature tehničke smjernice kako se pripremaju i zakoni i prečišćeni tekstovi, samo to su nezvanična, to je kao neki stručna pomoć i nije baš još razrađena, tako da i mi na tome radimo. Samo vidimo da je to vrlo korisno i prije svega besplatno. I naravno ima, iako su neslužbeni, ima neku veću težu nego to objavljivanje na nekim komercijalnim firmama na raznim ... stranicama koji ima svaki svoj pristup do izrade toga neslužbenih.

Još da kažem i to, možda je interesantno, mi sa 01. aprilom prelazimo na i Službeni list prelazimo na elektronsku verziju, isključivo elektronsku verziju. Od 01.04. nećemo imati više one tiskane verzije, tako da uglavnom sve ide na te stranice.

Hvala.

ŠEFIK DŽAFEROVIĆ

Hvala Vam.

Ja se nadam da ste zadovoljni sa odgovorom koji je svakako bio proširivanje onoga što smo već čuli u uvodnom izlaganju i pojašnjenju.

Ko dalje želi da govori?

Izvolite.

JASMIN PILICA

Prije svega želio bih da se predstavim, ja sam Jasmin Pilica, sekretar Zakonodavno pravne komisije Doma naroda Federalnog Parlamenta. Pozdravio bih sve prisutne.

Želio bih da ukažem jednu pozitivnu praksu koja je na federalnom nivou prisutna. Dakle ide se u tu kompletnu proceduru utvrđivanja prečišćenog teksta kada postoje, hajmo tako reći, preko 50% izmijenjenog teksta osnovnog zakona. Ali na koji način se to radi?

Dakle prije svega resorno ministarstvo u poslednjim izmjenama i dopunama, u prelaznim i završnim odredbama utvrdi da se ovlašćuju zakonodavne komisije oba doma da utvrde taj prečišćeni tekst. Dakle tu se prije svega izbjegava pitanje ko treba da utvrdi prečišćeni tekst, mada defakto zna se da to rade zakonodavne komisije oba doma.

Još jedno pitanje gospodinu Hasiću koji je imao jako dobru prezentaciju. Ukoliko se donose izmjene i dopune određenog zakona nakon utvrđivanja prečišćenog teksta i objavljivanja u Službenom glasniku, da li se, kada se objave te izmjene i dopune, da li se poziva na osnovni tekst sa svim izmjenama i dopunama ili na taj prečišćeni tekst? Dakle na te Službeni glasnik, gdje je on objavljen.

Hvala lijepo.

ŠEFIK DŽAFEROVIĆ

Hvala Vama na komentaru i na pitanju.
Gospodine Hasiću hoćete li Vi odma? Izvolite.

ZIJAD HASIĆ

Pitanje izmjena i dopuna nakon prečišćenog teksta pokazuje potrebu da se prečišćeni tekstove završavaju, da abdevtuju (?) što bi se reklo, tu situaciju. Znači da se nakon svake izmjene i dopune donese novi prečišćeni tekst. Jer svrha prečišćenog teksta je da informiše korisnika, adresata o pravnim normama koje su donesene u osnovnom i u izmjenama i dopunama. I sad mi donesemo prečišćeni tekst, kasnije donesemo izmjene i dopune, a nemamo prečišćeni tekst. To može dovesti u zabunu onoga koji koristi prečišćeni tekst, jer ne zna da li je bilo poslije još nekih izmjena i dopuna. I inače novi tekstovi, bar ja tako smatram, novi tekstovi izmjena i dopuna se mogu pozivati samo na osnovni zakon i eventualno izmjene i dopune, nikako na prečišćeni tekst.

To je moje mišljenje. I znači podcrtavam potrebu izrade prečišćenih tekstova, kasnijih, jer bi se izgubila svrha njihova ako bismo ih mi tek onda radili nakon novih 3, 4 izmjene i dopune.

ŠEIK DŽAFEROVIĆ

Hvala ljepa.

Dalje ko želi da govori?

Dakle, prečišćen tekst na prečišćen tekst. Da malo provociramo raspravu. Utvrdi se prečišćen tekst jednog zakona, nakon toga treba napraviti izmjenu zakona je li tako, ovo je bio odgovor na šta se poziva pitanje, na šta se poziva novi zakon o izmjenama i dopunama. Da li je moguće ponovo raditi prečišćen tekst, treba li ponovo raditi prečišćen tekst? Vidjeli smo iskustva iz Republike Hrvatske je li tako, da imaju puno slučajeva. U Sloveniji evo vidite stalno se tekst prečišćava i moguće je, dakle teoretski je moguće imati više prečišćenih tekstova. Ima najnoviji prečišćen tekst.

Evo, isprovocirao sam. Izvolite.

ZIJAD HASIĆ

Normalno da nije u pitanju prečišćeni tekst na prečišćeni tekst, nego je to potpuno novi sada prečišćeni tekst koji bi izbacio iz upotrebe onaj raniji prečišćeni tekst. Jer, kažem vam osnovna svrha je da informiše, da bude pomagalo u snalaženju u pravnim propisima, a ono može biti smetalo u pravnim propisima, ako kasnije ga ne prati novi prečišćeni tekst jer će se adresatu postaviti pitanje ovaj, pa evo imam prečišćeni tekst e je li bilo ili nije bilo kasnije izmjena i dopuna. Inače se otvara pitanje i kontinuiranog donošenja prečišćenih tekstova, pa i o tome možemo razmišljati.

ŠEFIK DŽAFEROVIĆ

Hvala ljepo.

Dalje, ko želi da govori? Pitanja, ako se niko više ne javlja za riječ, onda bih mogli ovo polako da svodimo kraju. Ja pitam sada naše goste, gospodina Strle, Lukesa, Hasića, da li oni imaju potrebnu nešto na kraju da kažu prije nego što ja zaključim?

BOŽO STRLE

Samo toliko bih htio reći, da najbolje je ustrajati na onom što vi sami upotrebljavate i to dopunjavati. Mislim, ta iskustva iz drugih nisu uvijek, svako ima neke specifičnosti, tu neku drugačiju praksu zgodovinu, tako da bi, mislim da bi svako trebao svoj sistem da razvija normalno, s tim da uzme u obzir i iskustva drugih, samo treba ... uglavnom pri svom sistemu, pošto naše mišljenje, mi ga pravno mišljenje je uspostavljeno već unazad, tako ne treba kritički preuzimati druge pravne sisteme, pogotovo anglosaksonski, nama je isto kao i vama, vjerovatno nam nije baš domaći, tako da malo izbjegavamo ta iskustva anglosaksonskog pravnog sistema.

Hvala.

ŠEFIK DŽAFEROVIĆ

Hvala vama gospodine Strle.

Gospodine Hasiću, imate li vi potrebe? Nemate potrebe. Hvala vam ljepo. Gospodine Tiho Lukes?

Izvolite.

TIHOMIR LUKES

Ja ću saamo par riječi. Mi smo imali sreće, pod navodnicima, mi smo dobili malo u ovom Zakonu o krivičnom postupku BiH anglosaksonskog prava, pogotovo u fazi istrage i vođenja glavnog pretresa. Prema tome, mi smo dobili tih normi.

Bilo mi je zadovoljstvo da učestvujem danas ovdje i da čujem i suočim se sa problemima praktičnim, koje vi imate u svakodnevnom radu, da lakše razumijem i ono što mi dobijemo na kraju i po čemu mi postupamo.

Hvala još jednom na povjerenju i nadam se da ćemo ubuduće možda i bolje još saradivati. Hvala vam.

ŠEFIK DŽAFEROVIĆ

Hvala vama.
Kolega Joviću, vaš.

IVO MIRO JOVIĆ

Ja sam bio vrlo praktičan pa sam rekao tehničkoj službi da oni mogu i požuriti sa ručkom.

ŠEFIK DŽAFEROVIĆ

Vaš pozdravni govor. Izvolite.

IVO MIRO JOVIĆ

Dobro. Radimo ozbiljni posao i ozbiljnu stvar, nije se loše, nadam se da sam se malo našalio, da je tako to se i razumjelo.

Kako nisam bio od samog početka, onda evo ja bih sa svoje strane još jednom zahvalio našim danas predavačima, gospodinu Lukesu i gospodinu Strle, zatim gospodinu Hasiću, bez obzira što je to bliski moj suradnik, našim suorganizatorima ja bih rekao više nego što su to samo supomagači OSS-u u BiH i USAID-u. Evo pozvao bih ih da nastave jer očito da ovaj zajednički posao radimo čini mi se kvalitetno i da je ovo danas što smo radili će polučiti nadam se dobre rezultate.

Ja moram reći da nisam baš zadovoljan nazočnošću u odnosu na one koje smo pozvali, ali nikad nije kvantitet bio i nužno polučivao kvalitet. Mislim da ovdje danas smo imali vrlo kvalitetne predavače i izlaganja njihova su bila u samoj biti teme. Zatim, jedan broj ljudi koji je došao, zasigurno ne zato što nije imao pitati, nego je nužno trebao i čuti kud ide ovaj procesi da će moći u svojim sredinama i prenijeti i konzumirati ono što smo mi danas ovdje nadam se i zaključili.

Također bih htio reći da ćemo mi, pošto je napravljen zvučni zapis, napraviti i zaključke i da će ti zaključci biti i prezentirani na web stranici Parlamenta, a mislim da ako bi se mene pitalo, ja bih rekao samo tri ona ključna momenta koja smatram izuzetno važnim kao plod današnjeg razgovora. Mislim da smo bliski onom dijelu i rješenja teme tko je to dužan pripremiti prijedlog prečišćenog teksta i kako ga i tko utvrditi. Zatim, definiranje i automatizam izrade prečišćenog teksta, znači naša iskustva koja imamo, da to rade ustavna povjerenstva i s druge strane čuli smo od naših prijatelja, odnosno našeg prijatelja, gospodina Strle, kako to rade u Sloveniji, a htjeli smo da nas kroz ovo stručno savjetovanje i koristiti ta iskustva koja bi nam mogla biti od koristi u našem radu.

Mi imamo evo za sada znači takva rješenja da prečišćeni tekstovi ne idu na Parlament i onaj problem koji je i gospodin Džaferović a mislim da će on to više reći, pa ja neću u njegovo ime, kada je u pitanju znači, numeraciju tekstova, ostati pri jedinstvenom, mijenjati.

Evo to bi bilo ukratko, ono što sam ja mislio. Svima znači još jednom zahvaljujem na sudjelovanju u radu i vidjeli se do druge zgrade.

ŠEFIK DŽAFEROVIĆ

Hvala ljepa gospodine Joviću.

Poštovane dame i gospodo, mi od ovih naših stručnih savjetovanja naravno nastojimo prije svega da se Parlament okoristi je li, zbog toga kada svodimo savjetovanje, stručno savjetovanje kraju i kada ukazujemo na moguće zaključke, mi ne možemo usvojiti nikakve zaključke ali možemo ukazati na moguće je li, zaključke onda moramo voditi računa i o tome.

I ovo što je govorio i gospodin Jović i što ću reći sada ja, ovo svakako sve skupa dakle, kompletna rasprava treba biti upućena našoj komisiji ili našim komisijama koje se bave izradom izmjena i dopunama Poslovnika oba doma Parlamentarne skupštine BiH, i treba dostaviti Zajedničkoj službi i stručnim službama oba doma, jer oni vode računa o sistematizaciji jer ovo o čemu ću ja sada govoriti, direktno je vezano za upravo ove dvije grupacije. Za grupaciju koja priprema promjene Poslovnika, jer sve ovo o čemu govorili, zapravo se može reflektirati kroz Poslovnik, kroz jedinstvena pravila i kroz Odluku o sistematizaciji.

Po mom mišljenju, postoje tri grupe pitanja na koja mi trebamo fokusirati u narednom periodu svoju pažnju i mislim da je to i današnje savjetovanje pokazalo. Nema dileme da je potrebno nastaviti sa praksom utvrđivanja prečišćenih tekstova kao što se je iz prezentacije gospodina Hasića primjetiti, ta praksa nije bila česta do prošle godine. I prošle godine je ona poprimila ozbiljne razmjere i mislim, kako vrijeme bude odmicalo, da će ona biti sve ozbiljnija i sve zamašnija. I to govori o tome da smo mi u BiH vjerovatno imali neke druge prioritete jer nismo se okretali ovome. Možda nije bilo ni potrebe, ali evo sad će biti potrebe. Ima nekoliko zakona koji su primjer, koje mi moramo urediti. O jednom sam govorio ja, a to je dakle Izborni zakon, a o dva zakona je govorio gospodin Lukes, to je Krivični zakon i zakon o... ako ništa ti zakoni, oni zahtjevaju, to su zakoni koji se svaki dan primjenjuju, Krivični zakon i Zakon o krivičnom postupku se svaki dan primjenjuju. Moramo to napraviti, moramo to uraditi.

Dakle, jedna grupa pitanja se odnosi na subjekte koji to rade, na one koji donose odluke o tome šta je prečišćen tekst. Tu smo vidjeli različito iskustva i različito praksu. BiH je danas kod modela kakve imaju zemlje u okruženju, da to rade njene komisije, odnosno ustavnopravne komisije. Doduše nismo čuli kada smo slušali o hrvatskom ili srbijanskom modelu, da li to njihovi zakonodavni odbori rade na osnovu odobrenja, prethodnog odobrenja Parlamenta ili na osnovu, generalno na osnovu Poslovnika, to nisam čuo iz izlaganja gospodina Hasića, ali imajući u vidu da mi u BiH još uvijek definiramo svoj put, ja mislim da ne bi bilo loše za ovu fazu razmisliti da ipak u konačnici, bez rasprave odobrenje prečišćenog teksta daje Parlament. Ovako kako je to u Sloveniji.

Jer, pazite ukoliko se mi odlučimo za ovu varijantu, onda sebi uzimamo više slobode u ovim tehničkim ispravkama, jer će to na kraju ipak Parlament odobriti. Dakle, jedna ovakva projekcija bi nam omogućila da odredbe koje se govore o numeraciji, koje govore o popravkama bi mogle biti komotnije postavljene u poslovnicima, jer na kraju ipak donosi Parlament. Ukoliko Parlaemnt donosi prethodnu odluku a ne konačnu naknadnu odluku, onda one moraju biti rigorozne kao što su sada.

Ja mislim da bi naša praksa i ovo je posebno za komisiju koja radi na izmjenama i dopunama ad hoc komisije koje rade na izmjenama i dopunama Poslovnika oba doma, bilo interesantno pitanje, da kada govorimo o tome ko to na političkom nivou donosi, dakle ko donosi odluku, da li komisija da li Parlament, mislim da bi trebalo razmisliti da to ipak bude Parlament a da ustavnopravne komisije budu dio te procedure i to bez rasprave, mislim da bi tada bili sigurniji. I pravo da vam kažem, mene je strah još uvijek šta sve skupa može izaći pod ovim prečišćenim tekstom. To je dakle jedna grupa pitanja.

Druga grupa pitanja je ono što se odnosi na tehnički nivo, ko to zapravo priprema? Ko je dužan? Mi sad znamo ko učestvuje u svemu tome, ali nigdje u Poslovniku ne piše ko je dužan, osim što piše Ustavnopravna komisija. A Ustavnopravna komisija je političko tijelo. Da vidimo ko je dužan da tu stvar prati? I onda ima raznih ideja. Mi recimo pored ustavnopravnih komisija gradimo zakonodavni sektor u okviru Zajedničke službe. Zašto recimo ne bi bio obaveza tog sektora da pravi kao u Sloveniji ove neslužbene prečišćene tekstove i da ih daje Službi za informisanje na web sait da se objavljuju, a da se onda ide prema komisijama i prema Parlamentu. I recimo, ja bih to smjestio tamo. Osnažio taj sektor i ovaj posao smjestio u tu instituciju. A onda prema komisijama. Komisije imaju svoje sekretare, imaju svoje zastupnike. Dakle, tu bi napravili kako bih ja kazao, jednu podlogu a koja bi bila mnogo moćnija od onoga što mi imamo danas. Dans taj sektor nema nikakve obaveze. Mi danas imamo komisije i imamo predlagače. I sve je svedeno na umjeće i na sposobnost sekretara ustavnopravnih komisija i osoblja koje radi u sekretarijatima ustavnopravnih komisija.

I, ali bih onda propisao dakle, Poslovníkom, pravilima, aktom o sistematizaciji, ne znam čime, obavezu dakle ovog sektora da to napravi. Obavezno učešće Suda BiH kada su u pitanju ovi procsni zakoni i zakoni koji se primjenjuju svakodnevno na sudu, znali bi vi, to je Krivični zakon, Zakon o obligacionim odnosima, znamo mi koji su to zakoni, zakoni iz sektora pravosuđa, koji su tamo, svi se zakoni mogu primjeniti na sudu i primjenjuju se. Ali neki se primjenjuju svaki dan a neki jedan put u godini dana, je li tako, Suda i Vlade BiH, odnosno Vijeća minsitara BiH. I vi kad imate u pripremi jedan snažan sektor zajedno sa Vladom, odnosno sa Sudom BiH ili Visokim sudskim i tužilačkim vijećem, ne znam s kim ćemo, dakle sa sistemom sudske vlasti, da taj termin upotrijebim. Vi onda imate garanciju, kada stvar dođe pred vas kao komisiju, a komisija to uzima onda kada stvar se kandidira da postane službena. Vi ste onda sigurni. Neće se sigurno doći u poziciju u koju sam došao ja, da se nekoliko dana teško sekiram, da vam sad priznam, zbog recimo one tehničke greške, onih koji su to napravili neka znaju da su to kod mene proizveli je li, kada smo utvrđivali prečišćeni tekst Zakona o Sudu BiH. Sramota me je bilo jednostavno, jer to se jednostavno ne smije dogoditi.

I treća grupa pitanja su pravila. Eh, mi smo danas o pravilima mogli da čujemo mnogo što šta iz izlaganja naših uvodničara. Mislim da mi ne bi trebali na ovom savjetovanju da dublje ulazimo u tu tematiku, osim da još jedan put podvučemo da prečišćen tekst zakona nije zakon, da je on sredstvo za bolje praćenje ili razumjevanje zakona. I samo to može biti i ništa drugo ne može biti. I da su promjene u prečišćenom tekstu moguće samo onoliko koliko je to predviđeno aktima kojima se propisuje prečišćen tekst, jedinstvena pravila i Poslovnik i ništa više.

Naravno, ova pravila koja se tiču prečišćenog teksta na neprečišćeni tekst, ovo sve o čemu je govorio gospodin Hasić, su svakako teme ovaj, koje bi trebalo uzeti u obzir ali evo ja vidim ova tri polja, tri oblasti o kojima bismo mi mogli da se okoristimo kao Parlament i kada su u pitanju naša iskustva u ovoj temi prečišćenog teksta.

To je ono što sam ja mogao da vidim i da izvučem kao moguće zaključke, kao i kolega Jović uz ogradu da uopće ne mora biti ovako kako sam ja kazao. Ovo je samo jedno mišljenje osobe koja je danas vodila ovo savjetovanje. I predlažem da se ukupan ovaj stenogram dakle proslijedi ovim institucijama, komisijama za Poslovnik i službama. Mi imamo tri službe, imamo jednu zajedničku i dvije stručne službe. Na njihovom čelu su sekretari. Ako ništa sa današnjim danom smo podijelili svoja razmišljanja sa širim krugom ljudi ili svi skupa zajedno smo podijelili ovdje i vidjeli koliko je ovo ozbiljna stvar sa kojom nema šale.

Hvala vam još jednom što ste se odazvali na ovo savjetovanje. A sada vas pozivam da siđemo u prizemlje ove zgrade da doručujemo, ručamo, zavisno kako ko. Naravno, časti nas Misija OSC-a u BiH i USAID. Hvala im.